

Препоруке за рад са младима из осетљивих друштвених група

Март 2022.

СОС ДЕЧИЈА
СЕЛА
СРБИЈА

Садржај

Образовање	3
Становање	4
Запошљавање	5
Активно учешће младих	6
Социјална заштита	7

Препоруке за рад са младима из осетљивих друштвених група

Документ „Препоруке за рад са младима из осетљивих друштвених група“ резултат је вишемесечног рада групе младих који имају искуство живљења у алтернативној бризи или су на неки начин били у неповољнијем положају у односу на своје вршњаке и вршњакиње.

Заговарање унапређења положаја младих из осетљивих друштвених група је важна компонента трогодишњег регионалног пројекта **„Јаки млади-нове перспективе“ – УЕЕП**, који се реализује у Албанији, Босни и Херцеговини, Косову*, Северној Македонији и Србији. Пројекат финансира немачко Савезно министарство за економску сарадњу и развој (БМЗ) и Фондација Херман Гмеинер Немачка (ХГФД), а спроводе га СОС Дечија села у наведеним земљама/територијама у региону Западног Балкана.

Током 2021. године, млади из Ниша, Београда, Крагујевца и Новог Сада који су били укључени у пројекат су кроз призму сопственог искуства социјалне искључености и дискриминације анализирали законодавни оквир и услуге у заједници усмерене на младе.

Кроз јавне расправе на округлим столовима, у градовима у којима живе, поделили су своја запажања са стручном јавношћу и то са професионалцима из области социјалне заштите и запошљавања, представницима државне управе и привреде, а као резултат ових разговора припремљен је овај документ који садржи по једну кључну и сет препорука из области образовања, становања, запошљавања, активног учешћа младих и социјалне заштите.

Сврха овог документа је да подигне свест доносилаца одлука о потребама младих из осетљивих друштвених група са циљем унапређења њиховог положаја у друштву.

Образовање

Препорука

Међусекторска сарадња и стварање услова за спровођење разноврсних програма и услуга су кључни за образовање младих.

Међусекторска сарадња и умреженост актера из различитих система представљају приоритет у стварању услова за свеобухватну образовну подршку младима из осетљивих друштвених група.

У складу са тим, препоручује се да:

Организације цивилног друштва:

- Пружају услуге каријерног вођења и саветовања за младе из осетљивих друштвених група уз подршку Министарства омладине и спорта и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.
- Обезбеди едукације/курсева/школе страног језика и специфичних вештина свим младима и да посредује у омогућавању стипендија.
- Организују радионице на којима ће млади који су се успешно осамосталили делити своја искуства са младима у програмима припреме за осамостаљивање.
- Развију програме који би омогућили да студенти подржавају младе на алтернативном старању кроз менторску подршку, по моделу програма „Старији брат, старија сестра“.

Надлежна министарства, државне Институције, привреда и јединице локалне самоуправе

- Министарство просвете, науке и технолошког развоја обезбеди финансирање обука и курсева за младе из осетљивих друштвених група за најтраженија занимања на тржишту рада.
- Министарство просвете, науке и технолошког развоја издвоји додатна средства за стипендирање младих.
- Министарство просвете, науке и технолошког развоја обезбеди средства за програм вршњачког менторства.
- Школе и образовне институције унапреде системе праћења и евалуације програма стручне праксе како би се пратили ефекти напретка образовања младих.
- Институције система алтернативне бриге спроводе радионице психолошке подршке (мотивисање, оснаживање за наставак школовања и др.) како би се младима помогло у систему образовања.
- Министарство за омладину и спорт укључи ове препоруке у Националну стратегију за младе.
- Министарство за омладину и спорт обезбеди финансирање програма организација цивилног друштва, представника локалних самоуправа који су оснивачи канцеларија за младе а у циљу подршке програма фокусираних на потребе младе из осетљивих друштвених група.
- Министарство просвете обезбеди покривање трошкова школарине за младе из осетљивих друштвених група у случајевима када млади нису успели да упишу факултете о трошку буџета.
- Министарство просвете формира посебно тело које би се бавило каријерним вођењем и саветовањем младих из осетљивих друштвених група.
- Министарство просвете обезбеди покривање трошкова школарине за младе из осетљивих друштвених група у случајевима када млади нису успели да упишу факултете о трошку буџета.
- Министарство просвете формира посебно тело које би се бавило каријерним вођењем и саветовањем младих из осетљивих друштвених група.

Становање

Препорука

За успешно осамостаљивање и социјално укључивање младих из осетљивих друштвених група, неопходно је да се обезбеде адекватни услови становања као и услуге подршке за самосталан живот.

Искуство великог броја младих је да након изласка из дома или хранитељске породице нису имали сигурно место где би могли да започну самосталан живот.

У складу са тим неопходно је да:

Организације цивилног друштва:

- Пружају услуге подршке за самосталан живот које ће, поред становања, укључити и обавезне пратеће активности психосоцијалне подршке, подршку у изградњи животних вештина, вештина за запошљавање и др.
- У контексту размене искустава када је у питању решавање стамбеног питања промовишу вршњачку подршку, едукацију и размену како би млади учили једни од других.
- Едукују младе о безбедним условима за становање.

Надлежна министарства, државне Институције, привреда и јединице локалне самоуправе

- Министарства (за рад, запошљавање, борачка и социјална питања/омладине и спорта/просвете) и локалне самоуправе обезбеде субвенционисано становање или рефундирање дела трошкова становања за младе, по моделу плаћања смештаја у студентским домовима.
- Млади имају прилику да уз помоћ локалних субвенција и подршке приватног сектора опреме стан односно купе намештај и белу технику по повољним ценама и на рате.
- Држава кроз субвенције подржава куповину прве некретнине за живот младима из осетљивих друштвених група који имају стечене услове (нпр. запослени млади)
- Одлука о куповини социјално непрофитних станова предвиди и младе који су одрастали без родитељског старања млади имају могућност коришћења услуге становања уз подршку дуже од 2 године уз доступност индивидуалног, саветодавног рада и подстицај да се млада особа што пре осамостали (сходно капацитетима младе особе да се потпуно осамостали).
- Извршити пренамену и адаптацију празних стамбених објеката који су у власништву локалне самоуправе или државе, у сврху обезбеђивања доступности услуге становања уз подршку. На овај начин млади имају могућност веће мобилности у циљу запослења и/или додатног образовања.

Запошљавање

Препорука

Запошљавање представља један од главних услова за осамостаљивање младих, те је потребно посебну пажњу усмерити на информисање, едуковање и креирање програма подршке за запошљавање младих из осетљивих друштвених група.

Млади из осетљивих друштвених група немају исту стартну позицију, у односу на младе из опште популациј.

У складу са тим било би препоручљиво да:

Организације цивилног друштва:

- Организују информативне радионице о захтевима тржишта рада, доступним радним местима и траженим занимањима .
- Подстичу укључивање младих да се преко представничких тела укључе у креирање програма Гаранције за младе и управљање применом, са посебним освртом на младе из осетљивих друштвених група.
- Организују догађаје са циљем подизања свести о потребама младих из осетљивих друштвених група.
- Организују обуке за повећање капацитета младих за запошљивост.
- Креирају програме бесплатне правне помоћи у почетним фазама предузетништва за младе из система алтернативног старања кроз партнерство са Националном службом за запошљавање.

Надлежна министарства, државне Институције, привреда и јединице локалне самоуправе

- Национална служба за запошљавање обезбеди програме преквалификације/доквалификације за младе из осетљивих друштвених група као и обуке за савремена и тражена занимања.
- Национална служба за запошљавање спроводи програм каријерног навигатора за основце и средњошколце, укључујући у том тренутку и нова најтраженија занимања.
- Укључе савремена средства комуникације и спроводе информисање младих о трендовима у запошљавању у школама, домовима за смештај деце и младих и локалној заједници како би се млади што боље припремили за тржиште рада.
- Усмере младе ка националним платформама које обједињују податке релевантне за тражена занимања, слободна радна места и послодавце који су огласили потребу за запошљавањем.

Активно учешће младих

Препорука

Млади имају право на активно учешће у свим одлукама које се тичу њиховог живота! У складу са тим неопходно је информисати, оснажити и подржати младе како би у потпуности остварили право на партиципацију.

Млади из осетљивих друштвених група често немају правовремене информације о праву на партиципацију па самим тим ни прилику а ни мотивацију за активно учешће у процесима који су директно усмерени на одлуке а које се тичу њиховог живота.

У складу са тим било би препоручљиво да:

Организације цивилног друштва:

- Информишу младе о праву на партиципацију и едукују како да то право искористе.
- Подстичу формално умрежавање младих из алтернативног старања и омогуће да њихов глас буде равноправно заступљен.
- Афирмишу и подрже организовање националних и међународних размена младих.
- Које у својим програмима немају активности усмерене младе из осетљивих друштвених група да у своје програме укључе из ову циљну групу како би се превенирала сегрегација са другим групама младих из опште популације.

Надлежна министарства, државне Институције, привреда и јединице локалне самоуправе

- Младима омогуће активно учешће у процесу доношења одлука на локалном и националном нивоу.
- Канцеларија за младе које представљају мост како између локалних актера (општине, локалних институција и организација) и младих појача своје активности усмерене ка укључивању већег броја младих из осетљивих друштвених група
- Побољшају капацитете општина и градова за пружање услуга младима и остваривање надлежности у области омладинских политика.

Социјална заштита

Препорука

Институције система би требало да директно комуницирају са младима, и креирају програме усмерене на размену информацијам о потребама младих како би се подигла приступачност правима и услугама.

Велики број младих из осетљивих друштвених група има искуство са институцијама социјалне заштите. Њихова искуства често нису позитивна. Млади често нису информисани на адекватан начин шта систем нуди те на основу мањка информација креирају криву слику о систему као неподржавајућем.

У складу са тим било би препоручљиво да:

Организације цивилног друштва:

- Пружају локалне услуге социјалне заштите за младе у локалним заједницама у којима ове услуге не постоје (нпр. становање уз подршку).
- Комуницирају са државним институцијама потребе младих и кроз локалне иницијативе развијају недостајуће програме оснаживања младих.
- Умрежавањем и партнерством са институцијама социјалне заштите враћају поверење у институције система и креирају циљане услуге у заједници према потреба младих.

Надлежна министарства, државне Институције, привреда и јединице локалне самоуправе

- Млади који напуштају систем алтернативног старања имају финансијску подршку државе која је доступна свакој младој особи која се осамостаљује у било ком делу земље.
- Информишу и активно укључе младе у процес израде планова за осамостаљивање.
- Доследно спроводе израду планова, без обзира на оптерећење запослених и да започну са процесом планирања осамостаљивања већ од 14. године живота.
- Институције алтеративног старања организују поред индивидуалних и групне активности подршке, како би млади кроз међусобну размену учили.
- Подстичу формирање представничких тела младих у домовима за смештај деце и младих ради креирања свакодневних активности.

